

Asia Moraaliset oikeudet

Hakija A Oy ja ohjaaja/tuottaja B

Annettu 14.10.1992

Tiivistelmä *Tuottajan tunnuksen poistaminen dokumenttielokuvan alusta ei kuulu tekijänoikeuslain 3 §:n 1 momentin soveltamisalaan.*

SELOSTUS ASIASTA

A Oy ja ohjaaja/tuottaja B asiamiehenään C ovat 17.5.1992 päivätyllä kirjelmällään pyytäneet tekijänoikeusneuvostolta lausuntoa dokumenttielokuvaan liittyvistä moraalisisista oikeuksista. Asia on vireillä D:n raastuvanoikeudessa. Kantajana asiassa ovat hakijat ja vastaajana on E Oy. E Oy:ltä ei pyydetty vastinetta lausunnon antamista varten, koska käsiteltävä asia käy ilmi tarvittavassa laajuudessa oikeudenkäyntiasiakirjoista.

A Oy on tuottanut radio- ja televisioyhtiö E:n (jäljempänä E Oy) kanssa yhteistuotantosopimuksella dokumenttielokuvan "Y". E Oy lähetti dokumenttielokuvan ilman ohjelman alussa ollutta tuottajan tunnusta vastoin hakijoiden nimenomaista kieltoa. Tuottajan tunnus oli siirretty dokumenttielokuvan loppuun. Tekijänoikeusneuvoston saaman selvityksen mukaan tuottajan tunnus muodostuu viiden sekunnin animaatiokuvista ja A Oy -nimestä. Dokumenttielokuvan lopputeksteissä oli listattu tuotantoon osallistuneet tekijät.

E Oy vetoaa yhtiössään noudatettuun käytäntöön ja yhteistuotantosopimukseen. Sopimuksen mukaan elokuvan tulee täyttää E Oy:n ohjelmalliset ja tekniset laatuvaatimukset ja se tulee olla E Oy:n ohjelmatoiminnan säännösten mukainen. Edelleen tuottaja on velvollinen tekemään elokuvaan E Oy:n tarpeelliseksi katsomat muutokset.

E Oy ja hakijat ovat eri mieltä E Oy:n vallitsevasta käytännöstä ja yhteistuotantosopimuksen tulkinnasta.

Hakijat tiedustelevat:

1) Onko E Oy menetellyt tekijänoikeuslain 3 §:ssä tarkoitetun hyvän tavun mukaisesti vai onko se mahdollisesti loukannut tekijänoikeutta esit-

täessään aiemmin julkistamattoman dokumentin "Y" ilman ohjelman alussa ollutta promologoa eli tuottajan tunnusta, vaikka ohjaaja ja tuottaja olivat esittämisen nimenomaan kieltäneet?

2) Voiko E Oy vedota tällaisen menettelyn tueksi siihen sopimukseen, jonka se on laatinut ja jolla se katsoo, että sillä on oikeus ilman minkäänlaista selitystä esittää ohjelma haluamassaan muodossa, eli voidaanko paternaalioikeudesta luopua ennakolta kategorisesti sopimuksella?

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntoon seuraavan.

Tekijänoikeuslain (404/61) 3 §:n 1 momentissa säädetään niin sanotusta isyysoikeudesta. Kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin, on tekijä ilmoitettava sillä tavoin kuin hyvä tapa vaatii.

Tekijänoikeuslain 1 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Tekijänä voi olla vain luonnollinen henkilö. Elokuvateoksen tekijänä pidetään henkilöä, joka on osallistunut elokuvan tekoon itsenäisellä ja luovalla panoksellaan. Näin ollen elokuvateoksella on yleensä useampia tekijöitä. Esimerkiksi ohjaajalla ja käsikirjoittajalla on tekijänoikeus elokuvaan. Tuottajalla voi tässä ominaisuudessaan olla vain alkuperäisiltä tekijöiltä siirtyneitä lain 2 §:ssä tarkoitettuja taloudellisia oikeuksia.

Vastauksena hakijoiden ensimmäiseen kysymykseen tekijänoikeusneuvosto toteaa, että lain 3 §:n 1 momentin mukainen oikeus voi olla vain alkuperäisellä tekijällä. Tuottajalla ei ole isyysoikeutta teokseen. Tuottajan tunnuksen poistaminen dokumenttielokuvan alusta ei kuulu lain 3 §:n 1 momentin soveltamisalaan. Lisäksi tekijänoikeusneuvosto toteaa, että alkuperäisistä tekijöistä ainakin ohjaaja on mainittu elokuvaa esittäessä asianmukaisella tavalla.

Tekijänoikeusneuvoston toimivaltaan kuuluu lausuntojen antaminen ainoastaan tekijänoikeuslain ja oikeudesta valokuvaan annetun lain soveltamisesta. Näin ollen tekijänoikeusneuvosto ei ota kantaa hakijoiden ja E Oyn välisen yhteistuotantosopimuksen tulkintaan.

Vastauksena hakijoiden esittämään toiseen kysymykseen tekijänoikeusneuvosto viittaa tekijänoikeuslain 3 §:n 3 momenttiin. Sen mukaan tekijä voi sitovasti luopua moraalisisista oikeuksistaan vain mikäli kysymyksessä on laadultaan ja laajuudeltaan rajoitettu teoksen käyttäminen.